سلسله درس های اخلاقی

برای کودکان و نوجوانان از

سفارشات رسول اکرم

از نگاه اهل سنت

جلد دوم

نویسنده: دکتر حامد احمد طاهر

مترجم: رسول تیموری (مشهور به عبدالله)

سلسله درس‌های اخلاقی برای کودکان و نوجوانان از

سفارشات رسول اکرم (ص)

جلد دوم

نوشته: دکتر حامد احمد الطاهر

ترجمه: رسول تیموری (مشهور به عبدالله)

مطالب این کتاب با استناد به منابع و ماخذ اهل تسنن تهیه شده است.

انتشارات واسع - دامینه

۱۳۸۵

Tahir, Hamid Ahmad
طاهر، حامد احمد
سلسله درس‌های اخلاقی برای کودکان و نوجوانان از سفارشات رسول اکرم(ص) / نوشته حامد احمد الطاهر: ترجمه رسول تیموری (مشهور به عبدالله). -- مشهد: دامینه، ۱۳۸۵.
۲ ج.
(ج. ۱) : ISBN 964-5805-36-8
(ج. ۲) : ISBN 964-5805-37-6
فهرست‌نویسی براساس اطلاعات فیپا.
عنوان به عربی: من وصایا الرسول للاطفال.
۱. محمد (ص)، پیامبر اسلام، ۵۳ قبل از هجرت - ۱۱ ق. -- کلمات قصار. ۲. احادیث اخلاقی. الف. تیموری، عبدالله، ۱۳۳۴ - ، مترجم. ب. عنوان.
۸س ۲ ط / ۵ / ۱۴۲ BP ۲۹۷/۲۱۸
کتابخانه ملی ایران ۱۷۳۸۴-۸۵ م

انتشارات دامینه
انتشارات واسع

همراه: ۰۹۱۵۱۱۰۱۹۶۲

مشهد مقدس - بلوار وکیل‌آباد ۸ - ارشاد ۱ - پلاک ۲۵

سلسله درس‌های اخلاقی برای کودکان و نوجوانان از سفارشات رسول اکرم ﷺ (جلد ۲)

اثر: دکتر حامد احمد الطاهر

ترجمه: رسول تیموری (مشهور به عبدالله)

ناشر: دامینه
نوبت چاپ: سوم ۱۳۹۰
شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه
لیتوگرافی: آفاق شرق
چاپ و صحافی: چاپ سعید
قیمت: ۱۲۵۰ تومان
تعداد صفحه: ۸۰ رقعی

دوره شابک ۹۶۴-۵۸۰۵-۳۵-x
شابک ۹۶۴-۵۸۰۵-۳۷-۶
ISBN 964-5805-37-6

مرکز پخش: تایباد خیابان شهید رجائی - کتابفروشی سنّت
تلفن ۴۲۲۱۷۶۱ - ۴۲۲۲۱۳۴ - ۰۵۲۹

فهرست مطالب

آداب تلاوت قرآن........................ ۷

آداب تلاوت قرآن کریم.................... ۱۴

حقوق مسلمان بر یکدیگر ۲۵

داستانهایی از برادری به خاطر خدا............ ۳۶

احترام به همسایه ، مهمان و سخن نیکو گفتن......... ۳۹

احترام به همسایه........................ ۴۷

احترام به مهمان......................... ۵۴

آداب غذا خوردن ۶۰

مکروهات غذا خوردن ۶۴

آداب نوشیدن........................... ۶۷

آداب خواب............................ ۷۲

تقدیم:

به روح مربی بشریت رسول اکرم (ص) که امتی نمونه و الگو را تربیت نمودند

به همهٔ کسانی که از صدر اسلام تا کنون انسانهایی پاک و فرزانه را تربیت کردند

به مربیان بیداری اسلامی که دغدغه شان تربیت نسل نو براساس باورهای اسلامی است

به پدر و مادر بزرگوارم که مرا تحویل مربی دینی دادند

به استادم مرحوم مولانا سید احمد سید الحسینی (ره) که همه وقتش را صرف تربیت و اصلاح جامعه نموده بود

به همسر وفا دارم که برای تربیت فرزندانمان شب و روز تلاش می‌کند

به فرزندانم که دوست دارند با آموزه‌های دینی تربیت شوند.

آداب تلاوت قرآن

رسول خدا (ص) می‌فرمایند: «إقرا و القران فانه یاتی یوم القیامة شفیعاً لاصحابه» (رواه مسلم)

قرآن را تلاوت کنید زیرا قرآن در روز قیامت قاری (خواننده‌اش) را شفاعت می‌کند. این حدیث را امام مسلم روایت نموده است

و نیز رسول خدا (ص) می‌فرمایند: «خیرکم من تعلم القرآن و علمه» (رواه البخاری)

بهترین شما کسی است که قرآن را یاد بگیرد و به دیگران یاد بدهد. این حدیث را امام بخاری روایت نموده است

قرآن کریم کلام خدا است که آن را بر پیامبرش نازل نموده است. مسلمانان آن را در نماز می‌خوانند. در صحیفه‌ها [1] نوشته شده است: قرآن کتابی است راست و درست که همه مطالبش بر حق و صحیح است. حافظان و قاریان قرآن دوستان خدایند. خدا آنها را

۱- صحیفه: مجموعه‌ای از نوشته‌ها که به صورت یک جلد کتاب در آید صحیفه گفته می‌شود.

وارد بهشت می‌کند و جزء مقربانش می‌گرداند و ایشان از رستگارانند.

خداوند متعال می‌فرماید: «لَوْ أَنْزَلْنا هَذَا الْقُرْآنَ عَلٰی جَبَلٍ لَرَأَيتَهُ خٰاشِعاً مُتَصَدِعاً مِنْ خَشْيَةِ اللّٰه» حشر ۲۱

اگر این قرآن را بر کوه نازل می‌کردیم آنرا از ترس خدا تکه تکه و لرزان می‌دیدی. اگر قرآن بر کوه که جثه‌اش از سنگ است نازل می‌گشت از عظمت و جلال کلام خدا لرزان و تکه تکه می‌شد. پس بر مسلمان لازم است که قرآن را با فروتنی و خشوع تلاوت نماید و از ترس خدا گریه کند زیرا هرگز کوه از قلب انسان نرم‌تر نیست.

تاثیر قرآن بر دلهای کافران

قرآن در دلهای کافران اثر می‌گذارد

عتبه پسر ربیعه که یکی از مشرکین بود نزد رسول خدا (ص) رفت و گفت ای محمد برای من قرآن بخوان. رسول خدا (ص) از ابتدای سوره فصلت شروع به تلاوت نمودند. عتبه از پیامبر خواست که دو مرتبه آیات خوانده شده را بر او بخواند. آیات قرآن وی را شگفت زده نمود و از زیبایی و شگفتی آن در حیرت فرو رفت. چنان تاثیری در او گذاشت که نتوانست در مقابل آن مقاومت

نماید سپس نظرش را اینگونه در مورد قرآن بیان کرد:

به خدا سوگند چه شیرین و دلربا است زیبا و جذاب است. پائینش برگ دار و بالایش میوه دار است. سرآمد همه کتاب‌ها است و بر همه برتری دارد و هیچ کتاب و نوشته‌ای نمی‌تواند با او برابری کند. مسلماً این سخن و گفته بشر نیست. کافران قرآن را می‌شنیدند و به خاطر ترس از تاثیر قرآن گوشهایشان را پنبه می‌گذاشتند.

اما شب‌ها عده‌ای مخفیانه برای گوش دادن به آوای دل‌انگیز قرآن که از زبان مبارک پیامبر شنیده می‌شد به اطراف منزل مبارک می‌رفتند. وقتی با یکدیگر روبرو می‌شدند می‌گفتند دو مرتبه برای شنیدن قرآن باز نمی‌گردیم. اما باز شب بعد مخفیانه برای گوش فرا دادن به آوای دلنواز قرآن راه منزل پیامبر را در پیش می‌گرفتند.

چه بسیاری از مردم با شنیدن آیات قرآن ایمان آوردند. گر چه معنایش را نمی‌فهمیدند.

زیرا قرآن کلام خدا است و آیا شیرین‌تر از کلام خدای عزوجل وجود دارد؟

چرا باید هنگام تلاوت قرآن فروتن و خاشع باشیم؟

خشوع و تدبر در تلاوت قرآن کاری بس مهم است. اگر فرض کنیم که دوستی به شما نامه نوشته است و شما او را دوست دارید

نامه‌اش را چندین مرتبه با عشق و علاقه فراوان مـی‌خوانـید. پس نامه‌ای که خداوند برای شما فرستاده است چگونه باید بخوانید.

لازم است هنگام تلاوت قرآن با خشوع و فـروتنی و تـدبر در معانی آیات و حضور قلب قرآن را تلاوت نماییم و قرآن را چـون روزنامه و مجله نخوانیم.

شخصی از نیکان می‌گفت: کسی که می‌خواهد بـا خـدا سـخن بگوید نماز بخواند و کسی که می‌خواهد سخن خدا را بشنود قرآن بخواند.

مردی دیگر از نیکان وقتی قرآن می‌خواند رنگش زرد می‌شد و می‌ترسید، به او گفته شد چرا ایـنحالت بـرایت پیش مـی‌آید؟ در جواب گفت: کلام خدا را می‌خوانم چگونه از وی نترسم و خاشع نباشم در حالی که کوههایی که قلبی و دلی همچون من ندارند در مقابل خداوند خاشع و فروتن اند.

سفارش رسول اکرم (ص) به مومنان در خصوص قرآن

رسول خدا (ص) ما را به خوانـدن قـرآن سـفارش مـی‌کنند و پاداشهائی را که برای قاری قرآن در نظر گـرفته شـده است بـه مـا معرفی می‌نمایند که عبارتند از:

۱- پیامبر اکرم (ص) می‌فرمایند: «هر کس یک حرف از قرآن را بخواند یک نیکی به او داده می‌شود.

و هر نیکی ۱۰ برابر می‌گردد نمی‌گویم «الم» یک حرف است بلکه «الف» یک حرف «لام» یک حرف و «میم» یک حرف

رسول اکرم (ص) به ما می‌آموزند که در مقابل هر حرفی از قرآن یک حسنه نیکی در نظر گرفته شده است و هر نیکی در نزد خداوند ۱۰ برابر پاداش دارد. پس وقتی کلمه «الم» را بخوانیم ۳۰=۱۰×۳ سی حسنه به ما داده می‌شود و وقتی یک کلمه ۳ حرفی ۳۰ حسنه دارد اگر همه آیات قرآن یا مقدار زیادی از آیاتش را تلاوت کنیم پاداشهای فراوانی را ان شاء الله به دست خواهیم آورد.

۲- رسول اکرم می‌فرمایند: «قرآن بخوانید زیرا قرآن در روز قیامت خواننده‌اش را شفاعت می‌کند.»

قرآن در روز قیامت به صورت موجودی زیبا و خوش چهره حاضر می‌شود و حافظان و قاریان قران او را می‌شناسند. در پیشگاه خداوند برای حافظان و قاریان شفاعت می‌کند، خداوند آنان را می‌بخشد و وارد جهنم نمی‌شوند.

۳- در حدیثی دیگر رسول خدا (ص) می‌فرمایند: «هر کس قرآن را بخواند و به آن تسلط داشته باشد در بهشت همنشین فرشتگان

خواهد بود و کسی که قرآن را با دشواری بخواند دو مزد دارد.

در این حدیث پیامبر (ص) پاداش قاری قرآن را برای ما بیان می‌کنند.

اگر خواننده قرآن مهارت داشته باشد یعنی به اصطلاح ما قاری و حافظ قرآن باشد که احکام تجویدی را رعایت کند در روز قیامت همنشین فرشتگان خواهد بود اما اگر خواندن را خوب بلد نباشد و خواندن قرآن برایش دشوار باشد خداوند به او دو پاداش عنایت می‌کند پس در این معامله با خدا هر دو دسته فایده می‌کنند و از عنایت و رحمت بی پایان الهی بهره‌مند می‌گردند.

نقش مسلمانان در برابر قرآن

رسول اکرم (ص) مسلمانان را در مقابل قرآن به چهار دسته تقسیم می‌کنند.

می‌فرمایند: «هر مومنی که قرآن می‌خواند همانند نارنج است که خشبو و خوش مزه است و مثال مومنی که قرآن را نمی‌خواند همانند خرما است که بویی ندارد و مزه آن شیرین است و مثال منافقی که قرآن را می‌خواند همانند ریحان است که خوشبو است ولی طعم آن تلخ است و مثال منافقی که قرآن را نمی‌خواند همانند

حنظل است که بویی ندارد و طعمش هم تلخ است.

آری رسول اکرم (ص مسلمانان را با توجه به نسبتشان با قرآن به چهار دسته تقسیم می‌کنند. که در این حدیث و جدول زیر مشاهده می‌کنید:

ردیف	خواندن قرآن	تشبیه	آیا خداوند او را دوست می‌دارد؟
مومن	با خشوع قرآن می‌خواند	همانند نارنج است «میوه‌ای است شبیه سیب» خشبو و خوشمزه	آری
مومن	قرآن نمی‌خواند	مانند خرما است بویی ندارد اما خوشمزه است	خیر
منافق	قرآن را بدون تدبر و خشوع می‌خواند	مانند ریحان است گلی است خوشبو ولی مزه آن تلخ است	خیر
منافق	نه قرآن می‌خواند و نه در آن تدبر می‌کند	همانند حنظل است که گیاهی است بدبو و طعم آن تلخ است	خیر

آداب تلاوت قرآن کریم

رسول اکرم (ص) آداب تلاوت قرآن را اینگونه به ما آموخته‌اند.

۱- اینکه مسلمان با وضو، قرآن را تلاوت نماید زیرا خداوند میفرمایند:

«لا يَمَسُّهُ إِلاَّ الْمُطَهَّرُوْنْ» واقعه ۷۹

جز پاکیزگان آنرا لمس نمی‌کنند

۲- رو به سمت قبله باشیم همانگونه که در نماز به سمت قبله می‌ایستیم

۳- با ادب، آرام و باوقار بنشینیم و در هنگام تلاوت چیزهای دیگری همچون رادیو و تلویزیون حواس ما را مشغول نسازد.

۴- اینکه قرآن را همچون روزنامه و مجلات به سرعت نخوانیم بلکه با فروتنی تمام آن را بخوانیم و در معانیش تدبر نمائیم. و اگر معنای کلمه‌ای یا آیه‌ای را نفهمیدیم از بزرگترها و یا از علماء بپرسیم.

۵- اینکه قرآن را با صدای زیبا بخوانیم زیرا رسول اکرم (ص) می‌فرمایند: «قرآن را با صوت زیبا بخوانید.»

و نیز رسول اکرم (ص) می‌فرمایند: «کسی که قرآن را با آواز

خوش نخواند از ما نیست.»

۶- هنگامی که کسی نماز می‌خواند و ما مشغول تلاوت قرآن هستیم باید صدایمان را پایین بیاوریم تا نمازگذار اشتباه نکند.

۷- باید احکام تلاوت قرآن و تجوید آن را نزد علما و قاریان قرآن یاد بگیریم

۸- نباید در مکان‌های آلوده همچون حمام قرآن را تلاوت کنیم زیرا قرآن کلام خداست و پاک می‌باشد پس مناسب است در محلی پاک و تمیز آن را تلاوت نمائیم

۹- کوشش کنیم به اندازه توان سوره هایی از قرآن را حفظ کنیم تا خداوند متعال ما را دوست بدارد.

سفارشاتی برای حفظ قرآن

بسیاری از ما آیاتی از قرآن را خیلی زود حفظ می‌کنیم ولی چه بسا که آن را فراموش می‌نمائیم. علت فراموشی چیست؟

رسول خدا (ص) به ما خبر می‌دهند «قرآن را مواظبت کنید سوگند به ذاتی که جان محمد در دست اوست قرآن از شتری که به ریسمان بسته است و هر لحظه می‌خواهد فرار کند زودتر از حافظه انسان می‌رود.»

و نیز می‌فرمایند: «مثال حافظ قرآن مانند شتربان است، اگر از شتر خوب مواظبت و مراقبت کند او را نگه می‌دارد و اگر رهایش کند از دست می‌رود.» در این حدیث رسول اکرم (ص) حافظ قرآن را به شتربانی تشبیه می‌کند که مهار شتری را در دست دارد همین که ریسمان را رها نماید شتر فرار می‌کند.

آری قرآن نیز چنین است اگر بارها تکرار و تلاوت شود در حافظه می‌ماند و اگر تلاوت نشود همانند شتر رها شده فرار می‌کند.

بنابراین حافظان قرآن را به تلاوت و تکرار آن سفارش می‌کنیم.

زیرا قرآن دروازه‌های بسته را باز می‌کند، در صحنه زندگی به انسان کمک می‌نماید، خداوند به زندگی حافظ قرآن برکت می‌دهد، روزی اش را افزون می‌کند و از وی راضی می‌گردد.

حافظ قرآن از دید مردم گنجی است با ارزش، بنابراین باید تلاش کنیم تا فرزندانمان در کودکی قرآن را بیاموزند زیرا آموختن در کودکی همانند نقش در سنگ است پس باید قبل از مشغولیت و بزرگ شدن به یادگیری و حفظ قرآن بشتابیم زیرا در آن هنگام پشیمانی سودی نمی‌بخشد.

دعای حفظ قرآن

دعـــای زیـر کـمک شـایانی در حـفظ قـرآن مـی‌نماید. روش خواندنش اینگونه است: وضو گرفته دو رکعت نماز می‌خوانـیم و بعد از سلام دعا می‌کنیم:

«اَللّٰهُمَّ اَرْحَمْنٰی بِتَرْکَ الْمَعٰاصِیَ اَبَداً مٰا اَبْقَیْتَنِی وَ اَرْحَمَنِی مِنْ اَنْ اَتکَلَّفَ

بار الها مرا با ترک گناهان برای همیشه توفیق عطا فرما، بارالها به من ترحم نما تا فکری را

مٰا لاٰ یعْنَیْنِی وَ اَرْزُقْنِی حُسْنَ النَظَرِ فیمٰا یُرْضیکَ عَنِّی اَللّٰهُمَّ

که بیهوده است انجام ندهم بارالها مرا توفیق ده تا در آنچه تو را راضی می‌کند خوب بنگرم

بَدیعُ السَّمٰاوٰاتِ وَ اْلاَرْضِ ذُو الْجَلالِ وَ اْلإِکْرٰامِ وَ الْعِزَّةِ الَّتی لاٰ تُرٰامُ

پروردگارا، ای آفریدگار آسـمانها و زمـین ای صـاحب عـزت عظمت و جلالی که قطع نمی‌شود

أَسْأَلَکَ یٰا اللّٰهُ یٰا رَحْمٰنُ بِجَلاٰلِ نُورِ وَجْهِکَ أَنْ تُلْزِمَ قَلْبِی حِفْظَ

بارالها از تو می‌خواهم که با نور جلال و عظمتت، حفظ کتابت قرآن را بر قلبم ارزانی فرمایی.

كِتابِكَ كَما عَلَّمْتَنی وَ ارْزُقْنی أَنْ أَتْلُوهُ عَلَی النَّحْوِ الَّذی

و مرا توفیق عنایت فرمائی تا به گونه‌ای آن را تلاوت کنم که تو راضی باشی.

يُرْضيكَ عَنّی وَ أَسْأَلُكَ أَنْ تُنَوِّرَ بِكِتابِكَ بَصَری وَ تُطْلِقَ بِه لِسانی وَ

بارالها از تو می‌خواهم که چشمانم را با نور کتابت منور گردانی و زبانم را بدان گویا نمایی

تُفَرِّجَ بِه عَنْ قَلْبی وَ تُشْرِحَ بِه صَدْری، وَ تَسْتَعْجِلَ بِه بَدَنی وَ

و غم‌ها را از قلبم دور نمایی و سینه‌ام را بدان بگشایی و بدنم را بدان درمان کنی

تَقْوِيَنِی عَلی ذلِكَ وَ تُعينَنی عَلَيْهِ فَإِنَّهُ لا يُعينُ عَلَی الْخَيْرِ غَيْرِكَ

و مرا بر آن تقویت نمایی و کمکم کنی زیرا غیر از تو کسی بر خیر واقعی کمک نمی‌کند.

وَ لا يُوَفِّقُ لِذلِكَ اِلاّ أَنْتَ.

و غیر از تو کسی بر این کارها توفیق نمی‌دهد.

داستانهایی از حافظان قرآن

باری یکی از یاران رسول اکرم (ص) قرآن را با صدای زیبا و دل‌انگیز تلاوت می‌کرد ناگهان نوری را از آسمان مشاهده می‌کند

سپس ابری را در آسمان می‌بیند که به اسبش نزدیک می‌شود. سپس نزد پیامبر اکرم (ص) می‌رود و جریان را با ایشان در میان می‌گذارد. پیامبر (ص) می‌فرمایند: «این آرامشی است که به سبب قرآن نازل می‌گردد.»

در حقیقت همه این هستی با آوای زیبا و دلنشین این مرد که با خشوع و تدبر قرآن می‌خواند در مقابل خدا سر تسلیم فرود می‌آورد.

امیر المومنین عمر بن خطاب (رض) در یکی از کوچه‌های مدینه عبور می‌کرد به صدای شخصی که این آیه قرآن «إِنَّ عَذابَ رَبِّکَ لَواقِعٌ مَالَهُ مِنْ دَافِعٍ» طور ۷-۸

«براستی عذاب پروردگارت واقع شونده است و برای او دفع کننده‌ای نیست» را می‌خواند گوش فرا داد. حضرت عمر (رض) بیهوش به زمین افتاد و یک ماه کامل بیمار بود و مسلمانان به عیادتش می‌رفتند و علت را نمی‌دانستند. آری ایشان از ترس قرآن قلبش به لرزه در می‌آید و اینگونه بر وی تاثیر می‌گذارد.

فضیلت‌های بعضی از سوره‌های قرآن

۱- سوره فاتحه به آن سبع[۱] مثانی گفته می‌شود این سوره محبوب خداوند متعال است و هنگامی که بنده این سوره را می‌خواند پاسخش را می‌دهد. هنگامی که بنده می‌گوید: «الحمد لله رب العالمین» خداوند می‌فرماید: «حَمِدَنی عبدی» بنده‌ام مرا ستایش نمود و هنگامی که می‌گوید: «الرحمن الرحیم» خداوند می‌گوید: بنده‌ام مرا تعریف نمود.

و هنگامی که می‌گوید: «مالک یوم الدین» خداوند می‌گوید: «مَجَّدَنی عبدی» بزرگ داشت مرا بنده‌ام یا بنده‌ام مرا تمجید نمود.

و وقتی بقیه سوره را می‌خواند خداوند می‌گوید این بین من و بنده‌ام می‌باشد و بنده‌ام هر چه بخواهد به او می‌دهم.

۲- سوره اخلاص: سوره اخلاص به اندازه یک سوم قرآن به حساب می‌آید زیرا از توحید صحبت می‌کند و توحید یکی از اصول دین است و اصول، زیربنای بقیه احکام و مسائل است پس بنابراین «قُلْ هُوَ اللّٰه» یا سوره اخلاص $\frac{1}{3}$ قرآن بحساب می‌آید.

۱- یعنی این سوره هفت آیه است که دو بار نازل شده است یا بار بار در نماز تکرار می‌شود و نماز بدون آن صحیح نیست

یکی از یاران پیامبر ایـن سـوره را بسـیار دوست مـی‌داشت و همیشه در نمازها می‌خواند رسول خدا فرمودند: محبت این سوره تو را وارد بهشت می‌نماید.

۳- سوره بقره: کسی که این سوره را تلاوت کند شیطان ۴۰ روز وارد خانه‌اش نمی‌شود.

۴- سوره ملک: «تَبارَکَ الَّذی بِیَدِه الْمُلْکُ وَ هُوَ عَلٰی کُلِّ شِیْءٍ قَدیر»

«با برکت است ذاتی که فرمانروایی این هستی در اختیار اوست و او بر همه چیز توانا است.» کسی که این سوره را بخواند از عذاب قبر نجات پیدا می‌کند.

۵- سوره واقعه: کسی که پیوسته این سوره را بخواند هرگز فقر بسراغش نمی‌آید

۶- سوره دخان: کسی که این سوره را بخواند هفتاد هزار فرشته برای او دعای مغفرت می‌کنند.

۷- آیة الکرسی: انسان را از شر شیطان حفظ می‌کند و او را از انسان دور می‌کند.

پاداش قاری قرآن

خداوند متعال برای قاری قرآن پاداش بسیار بزرگی در نظر گرفته است آنگونه که رسول اکرم (ص) به ما خبر می‌دهند.

در روز قیامت در بهشت به قاری قرآن گفته می‌شود بخوان و تلاوت کن و بالا برو چنانچه در دنیا قرآن را با ترتیل می‌خواندی. براستی جایگاه تو نزد آخرین آیه‌ای است که آن را تلاوت می‌کنی.

آری این جایگاه قاری و حافظ قرآن است و پیوسته در پیشگاه خداوند عزوجل قرآن را با ترتیل می‌خواند تا اینکه به بالاترین مرتبه و مقام در بهشت جای می‌گیرد و چه زیباست تلاوت در پیشگاه خداوند متعال.

حافظان قرآن در روز قیامت در حالی حاضر می‌شوند که دو سوره بقره و آل عمران نزد خداوند متعال از آنها دفاع می‌کنند.

خداوند منزلت و جایگاه حافظ و قاری قرآن را در دنیا و آخرت بلند می‌گرداند. و طبق گفته رسول اکرم (ص) بهترین مردم کسی است که قرآن را یاد بگیرد و به دیگران یاد بدهد.

نکته‌های پند آمیز

۱- قرآن کریم کلام خداوند متعال است که صادق است و راست می‌گوید.

۲- مسلمان قرآن را با خشوع و تدبر تلاوت می‌کند.

۳- حافظ قرآن در روز قیامت بالاترین مقام را دارا است.

۴- قرآن در روز قیامت خواننده‌اش را شفاعت می‌کند.

۵- هر حسنه و نیکی ۱۰ برابر پاداش دارد و هر حرف در قرآن یک حسنه به حساب می‌آید.

۶- شناخت آداب تلاوت قرآن.

سوالات

۱- قاریان قرآن ، چهار گروه‌اند آنها را نام ببرید؟

۲- برای پر کردن جاهای خالی از کلمات بین پرانتز انتخا کن

قال رسول الله «ص» خیرکم من تعلم........ و علمه

الحسنة عندالله عزوجل........... حسنات

القرآن یاتی یوم القیامة...... لاصحابه

هر کلمه را با جمله مناسبش وصل کن

۱- قرآن کلام الله تعالی

۲- الحنظلة تعدل ثلاث القرآن

۳- سورة الاخلاص را تحتها مرة: و طعمها مر

۴- الریحانة طعمها مر، و رائحتها حلوة

خواننده عزیز امیداورم پاسخ این سوالات را با تلاش خـودت پیدا کنی.

حقوق مسلمان بر یکدیگر

قال رسول الله صلی الله علیه و سلم «لا تحاسدوا و لا تناجشوا و لا تباغضوا و لا تدابروا و لا یبع بعضکم علی بیع بعض و کونوا عباد الله اخواناً المسلم اخوا المسلم لا یظلمه و لا یخذله و لا یکذبه و لا یحقره، التقوی هاهنا و یشیر الی صدره ثلاث مرات بحسب امری من الشَر ان یحقر اخاه المسلم کل المسلم علی المسلم حرام دمه و ماله و عرضه «رواه مسلم»

رسول خدا (ص) می‌فرمایند: به یکدیگر حسادت نکنید، قیمت را برای فریب دادن بالا نبرید، با یکدیگر دشمنی نکنید، با یکدیگر خصومت نکنید و روی معامله دیگری معامله‌ای نبرید یعنی اگر دو نفر اراده دارند معامله‌ای انجام دهند و هنوز خاتمه نشده شما در مورد کالای مذکور سخنی نگوئید و پیشنهاد معامله ندهید.»

و همه شما برادر و بنده خدا باشید. مسلمان برادر مسلمان است به او ظلم نمی‌کند او را تنها نمی‌گذارد به او دروغ نمی‌گوید وی را تحقیر نمی‌کند و پیامبر ۳ مرتبه با دست مبارک به سینه شان اشاره کردند و فرمودند تقوی اینجا است.

خون مسلمان، آبروی مسلمان و مال مسلمان همگی بر مسلمان

حرام و محترم است و نباید ضایع گردد این حدیث را امام مسلم روایت نموده‌اند.

خداوند متعال می‌فرمایند: «إِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ أُخْوَةٌ» حجرات ۱۰

براستی مومنان برادر یکدیگرند.

خداوند پیمان برادری را بین همه مومنان بر قرار نموده است و چون مومنان برادرند بر یکدیگر حقوقی دارند که باید رعایت شود و ادا گردد. و خداوند این حقوق را جزو ایمان قرار داده است. زیرا ایمانی بدون برادری وجود ندارد و نه برادری بدون ایمان ارزش دارد. و بر ما لازم است که این حقوق و وظائف را بشناسیم و رعایت کنیم تا از کسانی باشیم که خداوند متعال ما را دوست می‌دارد و همچنین از کسانی باشیم که دستورات خدا را اجرا می‌کنند آدابی را که رسول اکرم صلی الله علیه و سلم در این حدیث و احادیث دیگر بیان داشته‌اند عبارتند از:

۱- سلام گفتن بر مسلمان: عبارت سلام اینگونه است: السلام علیکم و رحمة الله و برکاته بگوید: درود و سلام خدا و رحمت و برکت او بر شما باد و با او مصافحه (دست دادن) کند.

و برادر مسلمان در جواب سلام برادرش بگوید: و علیکم السلام و رحمة الله برکاته

آداب سلام گفتن

شخصی که سواره است بر پیاده سلام کند و فرد پیاده که در حال حرکت است بر نشسته سلام نماید و افراد کم بر افراد زیاد سلام کنند کوچک به بزرگتر سلام نماید و مردان زنان را سلام کنند و هر کسی را که بشناسیم و نشناسیم باید سلام کنیم.

نباید پیش از سلام گفتم سخن خود را شروع کنیم و جواب سلام را به بهترین صورت جواب بدهیم.

هنگامی که دو نفر مسلمان با یکدیگر دست می‌دهند خداوند آنها را مورد مغفرت قرار می‌دهد و فرشتگان از کسی که به برادر مسلمانش سلام نمی‌کند در شگفت می‌شود.

۲- جواب عطسه برادر مسلمان را دادن

معنای جواب عطسه این است که مسلمانی که عطسه می‌زند والحمدالله می‌گوید برادر مسلمان در جواب می‌گوید:«یرحمک الله» خدا بر تو رحم کند آن وقت است که شخص عطسه زننده می‌گوید: «یغفر الله لی ولک اوقال یهدیکم الله و یصلح بالکم.»

خداوند من و تو را ببخشاید یا می‌گوید خداوند تو را هدایت نماید و حالت را نیکو گرداند. و مناسب است کسی که عطسه می‌زند با دستمالی و یا پارچه‌ای جلو دهانش را بگیرد تا آب دهان و

بینی اش پخش نشود و به افرادی که در اطرافش هستند نرسد و خودش و آنها را به مشکل دچار نکند.

۳- عیادت مریض

یعنی هنگامی که برادر مسلمانش مریض شد به دیدنش برود و باید آداب زیارت را رعایت نماید و مدت عیادت راکم کند تا بیمار اذیت نشود. بعد از احوالپرسی با مریض این دعا را بخواند:

«اَللّٰهُمَّ رب الناس إذْهَبِ البأس إشْفِ أنت الشافی لا شفاء إلاّ شفاؤک شفاءً لا یقادر سقماً»

بارالها. ای پروردگار مردمان بیماری را دور کن و بیمار را شفا بده شفا دهنده فقط تو هستی درمانی غیر از درمان تو وجود ندارد خدایا شفایی عنایت کن که دیگر بیماری و مریضی باقی نگذارد.

۴- آنچه برای خود دوست می‌دارد برای برادرش نیز دوست بدارد.

رسول خدا (ص) می‌فرمایند: «لا یومن احدکم حتی یحب لاخیه ما یحب لنفسه» «ایمان ندارد یکی از شما مگر اینکه دوست بدارد برای برادرش آنچه را برای خود دوست می‌دارد.»

مسلمان خودپسند نیست بلکه هر چه را برای خود می‌پسندد برای برادرش نیز می‌پسندد ولی متاسفانه بعضی انسانها خودخواه

و خودپسند هستند و فقط خود را و منافعشان را می‌بینند چنین شخصی اگر چیزی دارد تنها می‌خورد و اگر چیزی دارد که می‌شود آن را به برادرش اهداء کند اقدام به چنین کاری نمی‌کند و رسول اکرم (ص) احساس برادری و دوستی بین مسلمانها را در حدیثی جالب چنین بیان می‌کنند:

«مثل المومنین فی توادهم و تراحمهم و تعاطفهم کمثل الجسد الواحد اذا إشتکی منه عضو تداعی له سائر الجسد با السهر و الحمی

مثال مومنان در دوستی، محبت و شفقت نسبت به یکدیگر همانند یک پیکر است که وقتی یکی از اعضای او دردی احساس می‌کند همه اعضاء شب را تا صبح با او بیدارند و احساس درد و تب دارند.

در حقیقت جامعه اسلامی بسان یک تن واحد است به عنوان نمونه: اگر یکی از ما دچار سردرد شود دست و پا و چشم و گوش همگی بیمار و ناراحت می‌شوند. مسلمانان نیز اینچنین نسبت به یکدیگر دوستی و همدردی دارند هر دوستی آرزو دارد که دوستش در زندگی موفق و کامیاب باشد و خداوند آرزوها و خواسته‌های مشروعش را برآورده سازد.

۵- بیشتر از سه روز با برادرش قطع رابطه نکند و این مطلب

معنای سخن رسول الله است که می‌فرمایند: «و لا تدابرو» با یکدیگر قطع رابطه نکنید. وای بندگان خدا همه شما برادر یکدیگر باشید اگر بین دو برادر خصومتی رخ داد نباید خصومت و دشمنی بیشتر از ۳ روز ادامه پیدا کند هنگامی که با یکدیگر روبرو شوند باید همدیگر را سلام کنند و بهترینشان کسی است که شروع به سلام و سخن گفتن نمایند.

۶- اینکه برادر مسلمانش را اذیت نکند و این معنای قول رسول اکرم (ص) است که می‌فرمایند: مال، جان و آبروی مسلمان همگی برای مسلمان حرام و محترم است او را دشنام نمی‌دهد به او بد و بیراه نمی‌گوید و او را مورد آزار و اذیت قرار نمی‌دهد و او را نمی‌ترساند و کاری را که بعضی از کودکان انجام می‌دهند با پوشیدن لباس وحشتناک و تغییر قیافه در شب تا دوستانشان را بترسانند اشتباه است.

همانطور که مسلمان مال مسلمان یا آنچه را متعلق به اوست سرقت نمی‌کند یا از بین نمی‌برد.

رسول خدا می‌فرمایند: «مسلمان کسی است که سایر مسلمانها از دست و زبان او در امان باشند.» یعنی مسلمان، مسلمان را نه با دستش اذیت می‌کند که او را آزار دهد یا مالش را بدزد و نه با زبانش

به او بد و بیراه و ناسزا می‌گوید و نه بر سرش فریاد می‌کشد.

۷- اینکه مسلمان در برابر مسلمان متواضع باشد. به او فخر نفروشد و خود را از او برتر نداند. بر یتیمان، بینوایان و فقیران عطوفت و ترحم نماید.

۸- غیبت برادرش را نکند. یعنی در نبودنش وی را به بدی یاد نکند.

۹- او را با بهترین نام هایش صدا کند. و با نامی که دوست ندارد وی را صدا نزند.

۱۰- مسلمان، مسلمان را مسخره نمی‌کند: با کلماتی رکیک چون: گدا، لاغر، دراز و چاق و... او را مسخره نمی‌کند.

زیرا خداوند متعال می‌فرماید:«یَا اَیُّهَا الَّذیْنَ آمَنُوا لاَ یَسْخَرْ قَوْمٌ مِنْ قَوْمٍ عَسَی اَنْ یَکُونُوا خَیْراً مِنْهُمْ وَ لاٰ نِسٰاءٌ مِنْ نِسٰاءٍ عَسَی اَنْ یَکُنَّ خَیْراً مِنْهُنَّ وَ لاَ تَلْمِزُوا اَنْفُسَکُمْ وَ لاٰ تَنٰابَزُوا بِاْلاَلْقٰابْ» حجرات ۱۱

«ای کسانی که ایمان آورده‌اید نباید گروهی از مردان شما گروه دیگری را استهزاء کند شاید آنان بهتر از اینان باشند و نباید زنانی زنان دیگری را استهزاء کنند زیرا چه بسا آنان از ایشان بهتر باشند و همدیگر را طعنه نزنید و مورد عیبجویی قرار ندهید و یکدیگر را با القاب زشت و ناپسند نخوانید و منامید.»

و مراد از صدا زدن با القاب زشت آن است که برادرش را با نامی صدا کند که دوست ندارد

۱۱- اینکه او را دشنام ندهد و یا به او بد و بیراه نگوید: زیرا دشنام دادن مسلمان فسق و گناه است و ادامه این کار انسان را از دایره ایمان خارج می‌کند.

پدر و مادرش را دشنام ندهد و به آنان نسبت ناروا ندهد زیرا این کار باعث خشم و غضب خداوند متعال می‌گردد.

۱۲- مسلمان نباید به مسلمان حسادت کند و این معنای قول پیامبر است که می‌فرمایند: «وَ لاٰ تَحٰاسَدُوا» به یکدیگر حسادت نکنید.

حسد چیست؟ آرزوی زوال نعمت غیر را حسد گویند و حسادت کار شیطان است زیرا در ابتدای بحث خواندیم که مسلمان هر چه را به خود می‌پسندد برای برادرش نیز می‌پسندد

۱۳- مسلمان جاسوسی مسلمان را نمی‌کند: که بر اسرارش آگاهی پیدا کند. پشت درب خانه و یا منزل و محل کارش استراق سمع نماید زیرا این کار بسیار بد است و متاسفانه بسیاری از نوجوانان مرتکب چنین گناهی می‌شوند.

۱۴- مسلمان به مسلمان خیانت نمی‌کند: امانتش را به او

می‌سپارد و با او پیمان شکنی نمی‌کند به وعده‌اش وفا می‌کند و هرگز دروغی را به او نسبت نمی‌دهد.

۱۵- مسلمان برادرش را یاری می‌کند: هنگامی که مورد ستم واقع شود از او دفاع می‌کند و اگر ظالم و ستمگر باشد او را کمک نمی‌کند بلکه او را از ظلم و ستم باز می‌دارد.

۱۶- مسلمان با برادرش همکاری می‌نماید: اگر پولی از او بطلبد به او کمک می‌کند اگر به تنهایی توان حل مشکلاتش را نداشته باشد با او همکاری می‌کند.

افرادی که نیاز به کمک دارند همانند نابینایان، فلج‌ها و زنان و مردان سالخورده را کمک می‌کند.

۱۷- هنگامی که نزاع یا خصومتی در میانشان رخ دهد مسلمان برادرش را مورد بخشش قرار می‌دهد، خداوند متعال بخشندگان را دوست می‌دارد. و در حقیقت رسول اکرم (ص) کسانی را که به ایشان ظلم نمودند یا ناسزا گفتند و مورد آزار و اذیت قرار دادند معاف نمود پیامبر اسوه و الگوی ماست و دوست دارد که ایشان را سرمشق زندگی خود قرار دهیم.

۱۸- کوچکترها باید به بزرگترها احترام بگذارند. و بزرگترها به کوچکترها ترحم نمایند. رسول اکرم (ص) می‌فرمایند: کسی که به

بزرگترها احترام نگذارد و به کوچکترها رحم نکند از امت ما نیست.

کودکان باید بدانند که روزی بزرگ می‌شوند و نیاز به مساعدت و کمک دارند چنانچه اکنون سالخوردگان نیازمند کمک هستند. پس باید امروز به کمک دیگران بشتابی تا در بزرگی دیگران تو را مساعدت نمایند.

تو نیکی می‌کن و در دجله انداز   که ایزد در بیابانت دهد باز

از موارد احترام به بزرگترها سلام کردن به آنها، بلند شدن بر ایشان وقتی وارد خانه شدند. مقدم داشتنشان در آب و غذا در هنگام نیاز به آنها کمک کردن و اگر چیزی درخواست نمودند ناراحت نشویم.

و روزی فرا می‌رسد که کوچکترها بزرگ می‌شوند و در آن هنگام نیاز به کمک و همدردی را درک می‌کنند.

۱۹- مشارکت در غم و شادی یکدیگر: اگر مصیبتی به مسلمان رسید اظهار شادمانی نکنیم بلکه از خدا بخواهیم مشکلش را برطرف نماید و در حد توان او را با جان و مال مساعدت و یاری کنیم.

۲۰- کسی را که نیازمند نصیحت است نصیحت نماییم: هنگامی که کسی از ما راهنمایی خواست وی را راهنمایی کنیم. اگر

دوستی نیاز به کمک در درسهایش داشته باشد به او کمک نمائیم و خصوصاً در آموزش قرآن و حدیث کوتاهی نکنیم.

۲۱- هدیه دادن به برادر مسلمان: زیرا هدیه باعث شادی قلب‌ها، زیاد شدن محبت‌ها و دور کردن دشمنی و خصومت‌ها می‌گردد.

داستانهایی از برادری به خاطر خدا

هنگامی که رسول اکرم (ص) از مکه به مدینه هجرت نمودند عده‌ای از اهل مکه نیز که به مدینه هجرت کرده بودند خانه و زندگیشان را ترک نموده و نیاز به همکاری و مساعدت داشتند. رسول خدا (ص) بین مهاجرین و انصار پیمان برادری برقرار نمودند یعنی هر مهاجر را شریک زندگی یک انصار نمودند.

خداوند متعال می‌فرماید: «وَ یُؤْثِرُونَ عَلٰی اَنْفُسَهِمْ وَ لَوْ کٰانَ بِهِمْ خِصٰاصَةً» حشر ۹

یعنی برادرانشان را برخود ترجیح می‌دهند گر چه خودشان نیازمند و فقیر باشند.

رسول خدا (ص) بین عبدالرحمن بن عوف و مردی از انصار بنام سعدبن ربیع پیمان برادری بستند.

سعد دست عبدالرحمن را گرفت و به او گفت: این مال من است نصفش از تو و نصفش از من و این منزل من دو طبقه است یک طبقه از تو و یک طبقه از من و اینها نیز هر دو همسرم هرکدام را می‌خواهی طلاق می‌دهم و بعد از گذشت عده با او ازدواج کن.

عزیزان خوب دقت کنید چگونه با ایثار و فداکاری منزل، سرمایه

و همسرش را به برادرش تقدیم می‌کند.

ولی عبدالرحمن بن عوف در جواب می‌گوید: برادر مال، منزل و همسرت از آن خودت و خداوند آنها را برایت با برکت و پایدار بدارد. بازار را به من نشان بده و در این مورد مرا راهنمایی کن. زیرا من تاجرم و می‌توانم هزینه زندگیم را از راه تجارت تامین کنم زیرا برادری بخشندگی است و پاسخ آن مناعت و عزت نفس است. بعد از مدتی عبدالرحمن بن عوف ثروت مندترین مسلمان گشت چون از مال برادرش چشم پوشید.

سوالات

هر یک از جمله‌های زیر را با جمله مناسبش وصل کن

۱- ذکر المسلم بما یکره و هو غایب	۵- التنابز بالالقاب
۲- تدخل السرور علی المسلم و تزیل العداوة	۶- تشمیت العاطس
۳- ان نقول للمسلم اذا عطس: یرحمک الله	۷- الغیبة
۴- ان ننادی المسلم بالاسم الذی یکرهه	۸- الهدیة

جاهای خالی را پر کن

أ - تحیة الاسلام هی

ب-......... المریض من واجبات المسلم

ج - المسلمون كانهم.......... واحد......... المســـــلم لاخيه ما يحب......

د- يسلم........ على الكبير، و الراكب على

او کیست؟

من هو؟

صحابی بزرگواری که مال و منزلش را بعد از هجرت تقدیم برادرش نمود.

۱۰ مورد از حقوق مسلمان بر مسلمان را ذکر کن

پاسخنامه

۱- به همراه ۱ - ۷- به همراه ۲ - ۸- به همراه ۳- و ۶- به همراه ۴-۵

السلام عليكم و رحمة الله و بركاته

عيادة - يحب - لنفسه ، الصغير - الماشى - سعد بن الربيع

احترام به همسایه، مهمان و سخن نیکو گفتن

قال رسول الله (ص): من کان یومن بالله و الیوم الاخر فلیقل خیراً او لیصمت و من کان یؤمن بالله و الیوم الاخر فَلیکرم جاره، و من کان یومن بالله و الیوم الاخر فلیکرم ضیفه» متفق علیه

رسول اکرم (ص) می‌فرمایند: هر کس به خدا و روز قیامت ایمان دارد سخن نیکو گوید یا سکوت کند. و هر کس به خدا و روز قیامت ایمان دارد همسایه‌اش را گرامی بدارد، و هر کس به خدا و روز قیامت ایمان دارد مهمانش را اکرام کند.

۱- محافظت زبان و سخن نیکو

در بخش اول حدیث پیامبر (ص) می‌فرمایند: هر کس به خدا و روز آخرت ایمان دارد سخن نیکو گوید یا خاموش باشد. آری توجه به زبان و اهمیت آن

حکایت است که لقمان حکیم خدمت گذار فردی بود. اربابش به وی دستور داد گوسفندی را ذبح کند. سپس به او گفت بهترین تکه این گوسفند را به من بده. زبانش را بیرون کرد و به او داد. سپس گفت

بدترین عضو گوسفند را برایم بیار. باز لقمان زبان را تقدیم او نمود. ارباب علت را از لقمان پرسید لقمان در پاسخ گفت: زبان وقتی سخن نیک بگوید مردم او را دوست می‌دارند بنابراین بهترین عضو بدن می‌شود و اگر سخنان زشت و ناپسند بگوید بدترین عضو بدن می‌گردد.

لازم است انسان سخن نیکو بگوید وگرنه سکوت نماید تا مورد خشم و غضب خداوند واقع نگردد.

پیامبر اکرم (ص) می‌فرمایند: وقتی فرزند آدم صبح می‌کند همه اعضاء بدنش به زبان می‌گویند درباره ما از خدا بپرس. اگر تو راست باشی همه ما راست هستیم و اگر تو کجی و انحراف پیشه کنی همه ما منحرف و کج می‌شویم.

نمونه‌هایی از سخن حق و صحیح

۱- یاد خداوند متعال: مثل الله اکبر، سبحان الله، الحمد الله و لا اله الا الله

۲- تلاوت قرآن کریم و خواندن احادیث نبوی

۳- مطالعه علوم و دانش‌های مفید و سودمند

۴- امر به معروف و نهی از منکر

نمونه‌هایی از انحراف زبان

۱- غیبت و بدگوئی مردم و نسبت‌های ناروا همانند بخالت، بخل و غیره را به انسان نسبت دادن.

۲- ناسزا، لعن و دشنام دادن به مردم

۳- محافل سخن چینی خصوصاً بین دختر خانم‌های جوان

۴- بلند کردن صدا با ترانه‌های مبتذل یا سخنان بی ارزش و خنده و شوخی‌های نامناسب

۵- دروغ گوئی و مسخره نمودن دوستان و عیب جویی از دیگران

سفارشات رسول اکرم (ص) در خصوص محافظت زبان

غیر از مواردی که در ابتدای بحث بیان گردید سفارشات دیگری نیز از رسول اکرم (ص) در خصوص حفظ زبان نقل شده است که عبارتند از:

«لا تقل بلسانک الا معروفاً» زبانت را جز به نیکی باز نکن

«المسلم من سلم المسلمون من لسانه و یده» مسلمان کسی است که مسلمانها از دست و زبان او در امان باشند.

«کُفَّ لِسانَکَ إلاّ مِنْ خِیْرٍ» زبانت را از هر سخنی باز دار جز سخن

نیکو

خلاصه کلام این است که مسلمان یا سخن درست و نیکو می‌گوید و یا سکوت می‌کند تا مردم از زبانش آزار نبینند.

مجازات کسی که زبانش را محافظت نمی‌کند.

رسول اکرم (ص) مجازات کسی را که مردم از زبانش آزار می‌بینند این چنین بیان کرده‌اند:

«ان الرجل لیتکلم بالکلمة ما یبین ما فیها یزل بها فی النار ابعد ما بین المشرق و المغرب»

براستی انسان سخنی به زبان می‌آورد و در بیان آن دقت نمی‌کند و این سخن باعث اشتباه وی می‌شود و او را به اندازه فاصله مشرق و مغرب وارد جهنم می‌کند.

آری چه بسا یک سخن باعث نابود شدن انسان گردد و برای همیشه انسان را در مخمصه گرفتار سازد.

در شب معراج پیامبر اکرم (ص) گروهی را دیدند که با ناخن‌های آهنی چهره شان را می‌خراشند، فرمودند: اینها کیانند؟

جبرئیل (ع) گفت: اینها کسانی هستند که در دنیا گوشت مردم را می‌خوردند کسی که غیبت مردم را می‌کند مصداق این آیه قرآن قرار

می‌گیرد که می‌فرماید:

«ایحب احدکم ان یاکل لحم اخیه میتاً فکرهتموه» هجرات ۱۲

آیا هیچ یک از شما دوست دارد که گوشت برادر مرده خود را بخورد به یقین همه شما از مرده خواری بدتان می‌آید.

خداوند متعال غیبت را به مرده خواری تشبیه کرده است زیرا انسان با غیبت کردن برادرش را در حالی که غائب است به بدی یاد می‌کند.

بنابراین در روز قیامت پاداش وی آتش است و چهره‌اش را با ناخن‌های آهنی می‌خراشد که مرتب از صورتش خون جاری است

در روایتی دیگر رسول اکرم (ص) می‌فرمایند: «إنَّ شَرَّ النّٰاسِ یَوْمَ القیامَةِ ذُوالوجهین النَّمّام الَّذی یاتی یوم القیمة له لسانان من نار»

براستی در روز قیامت بدترین فرد، انسان دوروی سخن چین است که در آنروز با دو زبان آتشین حاضر می‌شود.

آری انسان دورو است که نقش اساسی را در فتنه انگیزی بازی می‌کند. نزد دوستی می‌رود و می‌گوید فلانی در مورد تو چنین و چنان می‌گفت و باز نزد دومی می‌رود و هر چه را از نفر اول شنیده با افزودن کلماتی از خودش بازگو می‌کند و آتش جنگ و دشمنی را بین آنها شعله ور می‌نماید. شاعر فارسی زبان در این خصوص زیبا

گفته است:

میان دو کس جنگ چـون آتش است
سخن چین بد بخت هیزم کش است

آری این سخن چینی و آنهم پاداش و مجازات سخن چین بدون تردید خداوند متعال از دروغگو بدش می‌آید و مردم نیز او را دوست نمی‌دارند و چنین است سرنوشت انسان بـداخـلاق غیبت کننده و سخن چین، هیچ کس با او رفاقت و دوستی نمی‌کند و مردم برای در امان مـاندن از بـدی و بـداخـلاقی او از وی دوری می‌جویند.

پاداش کسی که زبانش را حفظ می‌کند

اما انسان راستگویِ خوش زبان در روز قیامت مورد مـحبت و لطف خدا قرار می‌گیرد و وارد بهشت می‌شود.

رسول اکرم (ص) می‌فرمایند: «الکلمة الطیبة صدقةٌ» سخن نیکو صدقه است

و نیز می‌فرمایند: «خود را از آتش جهنم نجات دهید گر چه با صدقه دادن نیمی از خرما باشد و اگر حتی نیمی از خرما را نیافتید پس با سخن نیکو خود را نجات دهید.

در حقیقت مسلمان با سخنی زیبا و نیکو خداوند را از خود راضی می‌کند و در حالی روزِ قیامت خدا را ملاقات می‌کند که خدا از او راضی است و او را وارد بهشت می‌کند.

مردم نیز انسانِ راستگو و خوش سخن را دوست می‌دارند او را بر دیگران مقدم می‌کنند و گرامیش می‌دارند.

نکته‌های پندآمیز

۱- احترام مهمان، گرامی داشتن همسایه و محافظت زبان جزو ایمان است

۲- سخن بیهوده نگفتن

۳- سخن نیکوگفتن و پرهیز از سخنان نامناسب

۴- زبان کلید ورود بهشت یا دوزخ است

۵- غیبت نکردن مسلمان یا خرد نکردن شخصیت وی

۶- سخن چینی از اوصاف مومنان نیست و سخن چین اهل دوزخ است

سوالات

۱- علامت ✓ یا ✗ بگذار جلو عبارت‌های زیر

ا) بر مسلمان لازم است که بد اخلاق باشد و پاسخ مردم را با سخن زشت بدهد ( )

ب) همه اعضای بدن به زبان می‌گویند در مورد ما از خدا بترس ( )

ج) سخن چینی و غیبت از اوصاف نیکو است ( )

د) از اوصاف نیک مسلمان پائین داشتن صدا است ( )

۲- پاداش اینان در روز قیامت چیست؟

ا) انسان دورو یا منافق ب) کسی که غیبت مردم را می‌کند

ج) دروغگو

۳- برای جای خالی از کلمات بین پرانتز استفاده کن

یاد کردن از برادر مسلمان که حضور ندارد با سخنانی که او را ناراحت می‌کنند......... نامیده می‌شود.

(غیبت - سخن چینی - تهمت)

فتنه انگیزی و ایجاد دشمنی در میان مردم......... نامیده می‌شود

(حیله - مهارت - سخن چینی)

سخن نیکو......... (نماز - صدقه - عمرة)

نمونه‌هایی را از سخنان درست و نادرست بطور خلاصه بیان کن

احترام به همسایه

در بخش دوم از حدیثی که در بحث گذشته بیان شد پیامبر خدا (ص) می‌فرمایند:

هر کس به خدا و روز آخرت ایمان دارد همسایه‌اش را گرامی بدارد

رسول اکرم (ص) سفارشاتی را درباره همسایه دارند. همسایه کسی است که خانه و یا مغازه او در پهلوی خانه و یا مغازه ما است. همسایگان حقوقی دارند که عبارتند از:

۱- همسایه‌ای که یک حق دارد و او همسایه غیر مسلمان است

۲- همسایه‌ای که دو حق دارد و او همسایه مسلمان است یکی حق همسایگی و دیگری حق مسلمانی

۳- همسایه‌ای که سه حق دارد، همانند خویشاوندان که غیر از ۲ حق اول حق خویشاوندی نیز به آن افزوده می‌گردد. حق همسایگی، مسلمانی و خویشاوندی

جبرئیل امین پیوسته پیامبر اکرم (ص) را به نیکی و رعایت حقوق همسایه سفارش می‌نمود تا جائی که رسول اکرم (ص) گمان بردند که همسایه از همسایه میراث می‌برد. روزی در محضر رسول

خدا (ص) زنی مورد ستایش قرار گرفت و نماز و روزه و اعمال خیر او بیان شد ولی گفته شد همسایه‌اش را اذیت می‌کند. پیامبر فرمودند: «او اهل جهنم است» یعنی آزار و اذیت همسایه نماز و روزه را بر باد می‌کند.

یکی از مسلمانان همسایه‌اش را اذیت نمود، فرد مظلوم شکایتش را پیش پیامبر (ص) برد پیامبر (ص) به وی دستور دادند که اثاث خانه ات را در کوچه بگذار. هر کس علت را جویا می‌شد می‌گفت از دست همسایه می‌خواهم منزلم را بفروشم. مردم همسایه‌اش را ملامت و سرزنش می‌کردند. همسایه‌اش همین که متوجه شد با عجله خود را به او رساند و از او معذرت خواهی نمود و تعهد نمود که از این به بعد او را اذیت نخواهد کرد.

حقوق همسایه

حقوق همسایه عبارت است از:

۱- سلام کردن: هنگامی که همسایه‌اش را دید او را سلام کند و بگوید: السلام علیکم و رحمة الله و برکاته و سلام گفتن به دست

تنها نباشد بلکه با زبان سلام و احوالپرسی نماید. و با او مصافحه[1] کند. همسایه نیز جواب سلامش را بدهد چنانچه خداوند متعال می‌فرماید: «و اذا حُيِّيْتُمْ بتحية فَحَيُّوا بِاَحْسَنَ مِنْهٰا أَوْ رُدُّوهٰا» نساء: ۸۶

هنگامی شنیدن سلام شما نیز جواب سلام را بهتر از آن یا همانند آن بدهید.

۲- مشارکت در غم و شادی: همدردی و مساعدت در مشکلات و مصیبت‌ها و همدردی و غمخواری با برادر مسلمان زیرا رسول اکرم (ص) می‌فرمایند: «لاَ تَظْهر الشماتة لأَخيکَ فيرحمه الله و يبتليک» هنگامی که مصیبتی به برادرت می‌رسد اظهار شادمانی مکن زیرا خداوند به علت شادمانی تو بر او ترحم می‌کند و تو را به آن مصیبت مبتلا می‌گرداند.

۳- هدیه دادن: زیرا در حدیث آمده است که رسول اکرم (ص) می‌فرمایند: به یکدیگر هدیه بدهید تا محبوب همدیگر شوید. به همسایه هدیه بدهد گر چه چیز کمی باشد. رسول اکرم (ص) در این خصوص به ابوذر می‌گوید:

۱-مصافحه = دست دادن

«یا اباذر اذا طبخت مرقة فاکثر ماءها فتعاهد جیرانک»

ای ابوذر اگر غذایی پختی آبش را بیشتر کن و همسایه‌ات را نیز در نظر بگیر. و اگر مسلمان اراده ندارد که از آن چه دارد به همسایه بدهد کوشش نماید آنچه را همچون میوه و امثال آن به خانه می‌آورد مخفیانه به خانه ببرد و کودکانش آن را از خانه بیرون نبرند تا فرزندان همسایه را به گریه نیندازد زیرا احتمال دارد پدرشان توانایی خرید همانند آن میوه را نداشته باشد.

۴- دور داشتن اذیت از مسلمان: مسلمان همسایه‌اش را غیبت نکند، او را دشنام ندهد. کارهایی را که باعث آزار و اذیت همسایه می‌شود انجام ندهد مثلاً صدای تلویزیون و رادیو را بلند نکند، آشغالهایش را داخل منزل همسایه یا جلو و پهلوی خانه اش نریزد، فرزندانش را کتک نزند و به طور کلی باید از هر کاری که باعث آزار و اذیت همسایه می‌شود پرهیز کند.

حکایت شده است که فردی از موش‌های منزلش به تنگ آمده بود. مردم به او گفتند، گربه‌ای بخر تا ترتیب موش‌ها را بدهد. مرد در جواب گفت: می‌ترسم موش‌ها از ترس گربه به خانه همسایه فرار کنند و باعث اذیت او گردند و این کارم خدا را ناراحت کند.

۵- تجسس نکردن در کار همسایه: یا گوش دادن به آنچه در

منزلش می‌گذرد و نشر و پخش آنها در بین مردم

۶- همدردی و همیاری مالی با همسایه وقتی که نیاز به کمک و همدردی داشته باشد.

۷- قطع رابطه نکردن با او بیشتر از ۳ روز: اگر بین دو همسایه خصومتی رخ داد مناسب است که بیشتر از ۳ روز طول نکشد. اگر با یکدیگر ملاقات کردند باید به هم سلام کنند و همدیگر را در بغل بگیرند و بهترین مسلمان کسی است که برادرش را سلام نماید

۸- تحمل اذیت همسایه: اگر همسایه تو را آزار می‌دهد اذیتش را تحمل کن و صبر پیشه نما تا خداوند تو را دوست بدارد.

۹- زیارت و عیادت او: اگر همسایه ات مریض شد به عیادتش برو و اگر تو را دعوت نمود اجابت کن و دعوتش را بپذیر

پاداش کسی که همسایه را گرامی بدارد

۱- محبوب خدا و رسولش می‌شود

۲- همسایه و همهٔ مسلمانان او را دوست می‌دارند

۳- از اهل جنت می‌گردد و از بهترین روزی‌ها و نعمت ها و جویبارهایش بهره‌مند می‌گردد.

نکته‌های پندآمیز

۱- احترام همسایه از ایمان است

۲- هدیه عامل ایجاد محبت و دوستی بین مسلمانان است

۳- اذیت همسایه از اخلاق مومنین نیست

۴- شناخت حقوق همسایه

۵- تحمل کردن آزار همسایه باعث ورود به بهشت می‌گردد.

سوالات

۱- پنج مورد از حقوق همسایه را ذکر کن

۲- عبارات زیر را کامل کن

أ) همسایگان.......... همسایه‌ای که یک حق دارد و او همسایه.......... و همسایه‌ای که......... و او همسایه .... و همسایه‌ای که ۳ حق دارد و او هم همسایه است، هم مسلمان و هم..........

ب) هدیه را اول به همسایه.......... سپس نزدیک و اگر چیزی به او نمی‌دهد پس فرزندانش آن را از منزل........

ج) جائز نیست که مسلمان با همسایه‌اش بیشتر از......... روز قطع رابطه نماید

۳- چه خواهی کرد اگر:

ا) مصیبتی متوجه همسایه ات شد

خوشحال می‌شوی - غمگین می‌شوی - یا اظهار شادمانی می‌کنی

ب) اگر با همسایه ات روبرو شدی

از او فرار می‌کنی - او را کتک می‌زنی - به او سلام می‌کنی

ج) مادرت غذایی پخته و بویش از منزل بیرون می‌رود

از این غذا به همسایه می‌دهی - آنرا جلو پنجره می‌گذاری - از آن به همسایه نمی‌دهی

پاسخ‌ها

۲) (ألف) ۳ گروه‌اند- غیر مسلمان - ۲ حق دارد - مسلمان - همسایه ات - خویشاوند

ب) نزدیکتر - خارج نمی‌کند آن را

ج) سه روز

۳) ألف - غمگین می‌شوی - ب) به او سلام می‌کنی

ج) از این غذا به همسایه ات می‌دهی

احترام به مهمان

در بخش سوم از حدیثی که قبلاً بیان شد پیامبر خدا (ص) می‌فرمایند: هر کس به خدا و روز قیامت ایمان دارد مهمانش را گرامی بدارد

بزرگواری و بخشندگی در طول تاریخ صفت همه انبیاء الهی بوده است

خداوند متعال درباره ابراهیم علیه السلام می‌فرماید:«هَلْ أَتٰاکَ حَدیثُ ضَیْفِ إبْراهیمَ الْمُکْرَمینْ» ذاریات ۲۴

آیا خبر مهمان‌های بزرگوار ابراهیم که مورد اکرام ابراهیم واقع شدند به تو رسیده است

سیدنا امیر المومنین علیٔ بن ابی طالب (رض) جز با مهمان غذا نمی‌خورد. عرب‌ها قبل از اسلام و بعد از آن به صفت بخشندگی و بزرگواری مشهور بودند

درباره سخاوت حاتم طائی داستانهای بسیار گفته شده تا جائی که وی ضرب المثل بخشندگی و سخاوت گردیده است و در زمان جاهلیت از همهٔ عرب‌ها سخاوتمندتر بوده است. وقتی اسلام آمد رسول اکرم (ص) مسلمانان را به سخاوت و بخشنده گی تشویق

می‌کردند و آنان را بدان دستور می‌دادند.

در کتاب‌های سیرت حکایت شده است که یکی از یاران رسول اکرم (ص) مهمانی را با خودش به منزل می‌برد. وقتی وارد خانه می‌شود از همسرش می‌پرسد آیا غذایی در خانه هست. همسرش در جواب می‌گوید غیر از غذای بچه‌ها چیزی نداریم.

به همسرش دستور می‌دهد که کودکان را بخوابان و غذا را برای مهمان بیار

غذا کم بود. چراغ را خاموش نمود و مهمان را به صرف غذا دعوت نمود و چنان می‌نمود که گوئی غذا می‌خورد تا مهمان متوجه نشود و سیر گردد. هنگامی که شب را به صبح رساند و خدمت رسول خدا (ص) حاضر شد پیامبر خدا (ص) به وی گفت: «خداوند از آنچه تو و همسرت انجام دادی در شگفت شد و از تو راضی گشت»

خداوند این مرد راکه فرزندانش راگرسنه نگه داشت و مهمانش را غذا داد مورد بخشش و رحمتش قرار داد. آری عزیزان این اوصاف نیک مومنان است

آداب میزبانی و مهمانداری:

مهماندار به کسی می‌گویند که از مهمانان پذیرایی می‌کند از جمله آدابی که مهماندار هنگام آمدن مهمان باید انجام دهد امور زیر است:

۱- با مهمان غذا بخورد و او را تنها نگذارد تا احساس دلتنگی و گرفتگی ننماید.

۲- دست از غذا نکشد تا اینکه مهمان سیر شود چه بسا مهمان گرسنه باشد و همینکه میزبان دست از غذا بکشد او نیز دست از غذاخوردن بکشد و بدون اینکه سیر شود از کنار سفره بلند شود.

۳- محلی راحت و آسوده را برای مهمان در نظر بگیرد و در حد توان از او پذیرایی نماید و به وی خدمت کند.

آداب زیارت

مهمانی که به زیارت دوستش می‌رود باید بداند که زیارت و مهمانی آدابی دارد که باید رعایت کند که عبارتند از:

۱- سه مرتبه درب منزل یا زنگ منزل را بزنند. اگر چنانچه جوابی نشنید یا درب باز نشد برگردد. و همانند بعضی از افراد که پیوسته در میزنند و با صدای بلند صاحب منزل را صدا می‌زنند و یا

انگشت را روی زنگ می‌گذارند به حدی که باعث آزار همسایگان و اهل محل می‌گردند نباشد

۲- آرامش و وقارش را حفظ کند و تا از صاحب خانه اجازه نگرفته از جایش بلند نشود. با لوازم منزل یا لوازم مهمانان دیگر بازی نکند تا چیزی را خراب کند و از بین ببرد و چیزی را از جایش برندارد.

۳- بیش از حد به منزل و اشیاء و لوازم آن چشم ندوزد شاید چیزی در منزل باشد که صاحب منزل با دیدن مهمان از آن خجالت بکشد.

۴- با لباس و کفش تمیز به مهمانی برود و نباید با کفش و لباس کثیف وارد منزل مردم شد.

۵- زیاد آب دهان و بینی اش را در منزل میزبان نیندازد و از خمیازه و عطسه زیاد پرهیز کند.

۶- وقتی صاحب خانه غذایی را برایش آورد بخورد و ایراد نگیرد.

۷- از جلو خودش بخورد و دستش را جلو میزبان دراز نکند.

۸- با کاغذهای صاحب منزل بازی نکند و در کارهایی که مربوط به او نیست دخالت ننماید.

پاداش مهمان نوازی

خداوند متعال مهمان نواز را وارد بهشت می‌نماید. مردم و همه مسلمانان او را دوست می‌دارند.

نکته‌های پندآمیز

۱- گرامی داشتن مهمان جزء ایمان است

۲- سخاوت و بخشنده گی از اوصاف مومنان است

۳- شناختن آداب زیارت

۴- شناخت آداب و حقوق مهمان داری

۵- سخاوت باعث ایجاد محبت و دوستی بین مسلمانان می‌گردد

سوالات

۱- ضد سخاوت چیست؟

۲- آداب زیارت چیست؟

۳- علامت ✓ یا ✗ جلو عبارت زیر بگذار

ا) اگر مهمان آمد از او پذیرائی نمی‌کنیم و وی را طرد می‌کنیم ( )

ب) از جمله آداب زیارت آرامش و وقار است ( )

ج) با مهمان غذا نمی‌خوریم و او را وقت غذا خوردن تنها می‌گذاریم ( )

۴- اگر برایت مهمان آمد چه می‌کنی؟

۵- آداب زبان - احترام مهمان و احترام همسایه را در ۲ خط خلاصه بنویس

دانش‌آموز و خواننده عزیز پاسخ سوالات به عهده شما است

آداب غذا خوردن

از عمر بن ابی سلمة (رض) روایت شده است که می‌فرمود: نوجوانی بودم زیر سرپرستی رسول اکرم (ص) و هنگام غذا خوردن دستم در بشقاب غذا دور می‌زد. رسول خدا (ص) به من گفت: ای جوان هنگام غذا خوردن بسم الله بگو و با دست راست و از جلو خودت غذا بخور و این حدیث را بخاری و مسلم روایت نموده است

رسول اکرم (ص) در هر مورد و مناسبتی آداب و مسائل لازم را به مسلمانان آموزش می‌داد. خیلی اوقات بسیاری کنار یک سفره برای غذا خوردن می‌نشینند لذا لازم است آداب غذا خوردن را رعایت نمایند و این آداب را پیامبر (ص) در حدیث مذکور و احادیث دیگری بیان کرده‌اند.

آداب غذا

۱- قبل از شروع غذا باید دستها را بشوئیم و «بسم الله الرحمن الرحیم» بگوئیم

۲- قبل از شروع غذا دعای دیگری نیز از رسول اکرم (ص)

روایت شده است با این عبارت

«بسم الله الرحمن الرحیم...اللهم بارک لنا فیما رزقتنا و قنا عذاب النار...» یا بسم الله را تنها بگوید.

بارالها در روزی ما برکت عنایت کن و ما را از عذاب جهنم نجات بده.

ولی اگر کسی فراموش نمود قبل از شروع غذا بسم الله بگوید چه کند؟

در این مورد نیز رسول اکرم (ص) می‌فرمایند: وقتی شخص خواست غذا صرف نماید بسم الله بگوید و اگر در اول غذا بسم الله را فراموش کرد بگوید:«بسم الله اوله و آخره» بنام خدا غذا می‌خورم از اول و آخر

راز بسم الله گفتن قبل از شروع غذا چیست؟ با بسم الله نمودن پیش از شروع غذا شیطان را از غذا و سفره دور می‌کنیم تا غذا با برکت گردد و هر کسی که از آن بخورد سیر شود.

۳- مستحب است با دست راست غذا بخوریم و از خوردن با دست چپ پرهیز کنیم. زیرا شیطان با دست چپ غذا می‌خورد. خداوند متعال اصحاب الیمین را دوست می‌دارد. و دست راست همیشه قوی‌تر از دست چپ است

۴- باید با سه انگشت غذا را بخوریم

۵- باید از کنار غذا و بشقاب غذا خورد نه از وسط غذا. زیرا رسول خدا (ص) می‌فرمایند: برکت در وسط غذا نازل می‌گردد پس از کنار بشقاب غذا بخورید نه از وسط آن تا مانع برکت نشوید.

۶- اگر دو نفر یا چند نفر از یک ظرف غذا می‌خورند هر کدام باید از جلو خودش غذا بخورد و دستش را به سمت دیگران دراز نکند تا باعث آزار و تنفر دیگران نگردد.

۷- به غذا ایراد نگیرد که بگوید این غذا خوب نیست خام است یا من این غذا را دوست ندارم

۸- اگر غذایی برایش آورده شد که آن را دوست نداشت نخورد و غذای دیگری بخورد زیرا اگر غذایی برای رسول خدا (ص) آورده می‌شد تناول می‌فرمودند و اگر دوست نداشتند نمی‌خوردند و هرگز به غذا ایراد نمی‌گرفتند.

۹- مسلمان دراز کشیده و بر پهلو غذا نمی‌خورد زیرا اینگونه غذا خوردن برای سلامتی و تندرستی مضر است و از اوصاف متکبران است

۱۰- مستحب است که انسان در صورت امکان سر یک سفره و مشترکاً غذا بخورد و بخیل نباشد که از غذایش به کس دیگر ندهد.

مردی نزد رسول اکرم (ص) حاضر شد و گفت ای رسول خدا ما غذا می‌خوریم و سیر نمی‌شویم رسول خدا فرمودند حتماً جدا و تنها غذا می‌خورید؟ مرد گفت: آری. رسول خدا فرمودند: همگی سر یک سفره غذا بخورید و غذا را با نام خدا شروع کنید. خداوند در غذای شما برکت می‌دهد.

کنار یک سفره غذا خوردن برکت خدا را جلب می‌کند و وقتی برکت در غذا بود انسان سیر می‌گردد. خصوصاً اگر غذا خوردن با نام خدا شروع شود.

۱۱- شکر و سپاس خدا را بعد از غذا نمودن، و رسول خدا روش آنرا در قالب دعا اینگونه بیان کردند:

«الحمد لله الذی أطعمنا و سقانا و جعلنا من المسلمین» خدایی را سپاس می‌گوئیم که به ما آب و غذا داد و ما را از مسلمانان گردانید و با سپاس خداوند برکت در غذا و رزق و روزی می‌آید و خداوند از ما راضی می‌گردد و از جمله این آداب شستن دست بعد از غذا می‌باشد

مکروهات غذا خوردن

۱- فراموش کردن بسم الله اگر انسان بدون بسم الله غذا بخورد شیطان با او شریک می‌شود

۲- خوردن با دست چپ زیرا خداوند متعال با زبان رسولش ما را از این کار باز داشته است

۳- خوردن از اطرف بشقابی که چند نفر با او غذا می‌خورند. این کار باعث اذیت و تنفر آنها می‌گردد

۴- عده‌ای از افراد بدون اینکه قبل از غذا دست‌های شان را بشویند غذا می‌خورند. این کار باعث بیماری خودش و تنفر کسانی که باوی سر یک سفره غذا می‌خورند می‌شود

۵- ایراد گرفتن به غذا این کار برای صاحب خانه ایجاد مشکل می‌نماید چه بسا غیر از این غذا چیز دیگری نداشته باشد.

۶- بعضی از کودکان هنگام غذا خوردن آب دهان یا بینی می‌اندازند و یا با دهان و دندانشان بازی می‌کنند این کار نیز بسیار زشت و باعث آزار دیگران می‌گردد.

۷- عاروق زدن هنگام غذا خوردن این عمل نیز ناپسند است

۸- شکر و سپاس خدا را در آخر غذا بجا نیاوردن

لازم است آداب غذا خوردن را رعایت کنیم و از مکروهات بپرهیزیم.

سوالات

۱- جاهای خالی زیر را کامل کن

ا) رسول خدا به عمر بن ابی سلمه گفتند ای جوان.........

و......... بخور....... بخور........

ب) و اذا أکل المسلم قال......... بارک......... فیما

.... و قنا......... النار

ج) و اذانسی قال.......... اوله و.........

د) و یاکل من.......... الطعام و لا یاکل من..........

لان......... تنزل فی......... الطعام

۲- در جلو عبارت‌های زیر علامت ✓ یا ✗ بگذار

۱) اگر غذا خوردیم و فراموش کردیم که بسم الله کنیم غذا را ادامه می‌دهیم و چیزی نمی‌گوئیم ( )

ب) مسلمان به غذا ایراد می‌گیرد ( )

ج) بهتر است مسلمان تنها غذا بخورد ( )

د) خوردن با دست چپ سنت است ( )

پاسخ‌ها

۱- بسم الله - ما بیمینک - یلیک - من امامک

ب) اللهم - لنا - رزقَنا - عذاب

ج) بسم الله - آخره

د) حافة - وسطه - البرکه - وسط

۲) ألف - (×)

ب) (×)

ج) (×)

د) (×)

آداب نوشیدن

قال رسول الله (ص) «لا تشربوا واحداً کشرب البعیر، و لکن أشربوُ مثنی و ثلاث و احمدوا اذا انتم رفعتم» حدیث حسن رواه الترمزی

رسول خدا (ص) می‌فرماید: همانند شتر به یک مرتبه آب ننوشید تا سیر شوید. ولی به ۲ مرتبه یا ۳ مرتبه آب بنوشید و وقتی لیوان را از دهانتان برداشتید خدا را سپاس گوئید. این حدیث را ترمذی روایت نموده و آنرا حسن دانسته است.

یکی دیگر از آدابی را که رسول خدا (ص) می‌آموزند آداب نوشیدن است. به خاطر علاقه شدید پیامبر به صحت و تندرستی ما و کسب ثواب و خوبی، حتی اگر در خوردن و نوشیدن باشد

بعضی از آداب نوشیدن

۱- بسم الله گفتن

۲- نوشیدن ۲ مرحله یا ۳ مرحله - روش آب نوشیدن اینگونه است

لیوان را به دست می‌گیریم و بالا می‌بریم و بسم الله می‌گوئیم و

مقداری می‌نوشیم سپس آنرا از دهان بر می‌داریم و الحمد لله می‌گوئیم و بدینگونه ۲ مرتبه یا ۳ مرتبه آب می‌نوشیم. مرتبه اول مقدار کمتری و سپس در مرتبه دوم و سوم آن را افزایش می‌دهیم.

راز اینگونه آب نوشیدن چیست؟

رمز و علت چنین روشی در آب نوشیدن این است که اگر انسان به یک مرتبه آب بنوشد و خودش را سیراب نماید شکم درد می‌گردد و خیلی زود تشنه می‌شود ولی وقتی که دو مرتبه یا ۳ مرتبه آب بنوشد مرتبه اول تشنگی را برطرف می‌کند و گلو و معده‌اش را برای استقبال و پذیرش آب آماده می‌نماید.

و بدین ترتیب معده و گلو سرد می‌شود و انسان کاملاً سیراب می‌گردد و زود تشنه نمی‌شود.

۳- نباید داخل لیوان نفش بکشد. رسول اکرم (ص) نفس کشیدن داخل ظرف آب را ممنوع نموده است تا باعث تنفر کسی دیگر که می‌خواهد با همان لیوان یا ظرف آب بنوشد نشود و بعضی اوقات فردی که آب می‌نوشد مبتلا به بیماری خاصی است و وقتی که در لیوان نفش بکشد ویروس آن بیماری آب و لیوان را آلوده می‌کند و برای جلوگیری از چنین نتایجی تنفس در آب ممنوع است

فوت کردن در لیوان یا ظرف نوشیدنی: در یکی از جنگها یکی از سربازان در ظرف آب فوت کرد وقتی خبر به پیامبر رسید پیامبر (ص) دستور دادند که آب دور ریخته شود

۴- مستحب است نشسته آب بنوشیم زیرا این امر در سلامت بدن و برطرف کردن تشنگی موثر است

۵- پیامبر اکرم (ص) دستور دادند که با دهان از مشک آب نوشیده نشود و شبیه مشک بطری‌های نوشابه امروزی یا قمقه‌های آب است

۶- اگر قرار است در یک مجلسی چندین نفر آب بنوشند باید از سمت راست شروع شود.

۷- اگر در جمعی ساقی وجود دارد یعنی کسی که ظرف یا پارچ آب را در دست دارد و به دیگران آب می‌دهد باید بعد از اینکه همه نوشیدند آب بنوشد. رسول اکرم (ص) می‌فرمایند: «ساقی قوم بعد از همه باید آب بنوشد»

باید در مقابل نعمت آب که خداوند به ما ارزانی داشته شکرگزار او باشیم خصوصاً بعد از اینکه آب می‌نوشیم بگوئیم الحمدالله

کارهایی که نباید هنگام آب خوردن انجام شود

۱- فراموش نمودن بسم الله و اگر بسم الله را فراموش کردیم در هنگام نوشیدن بیادمان آمد می‌گوئیم «بسم الله اوله و آخره»

۲- نوشیدن به یک مرتبه همانند شتران

۳- فوت کردن در لیوان یا نفس کشیدن در آن

۴- عاروق زدن با صدای بلند، روزی شخصی در مجلس پیامبر عاروق زد پیامبر به او گفتند: بلند شو و از مجلس برو بیرون

۵- نوشیدن با دست چپ چون عادت شیطان است

۶- نوشیدن قبل از مهمان یا دوستان

۷- نوشیدن از پارچ یا ظرف بزرگ در حالی که لیوان نیز وجود دارد

سوالات

۱- کسی که فراموش می‌کند در ابتدای نوشیدن بسم الله بگوید چه باید بکند؟

۲- فردی در لیوان آب فوت نموده سپس آنرا به شما می‌دهد چه می‌کنی؟

۳- به فراموشی با دست چپ شروع به نوشیدن آب نمودی

سپس در هنگام نوشیدن یادت آمد چه می‌کنی

۴- برای جاهای خالی کلمه مناسبی را از بین پرانتز انتخاب کن

ا) رسول اکرم (ص) ما را امر فرمودند که به.......... آب بنوشیم

(یک مرتبه - چهار مرتبه - سه مرتبه)

ب) رسول اکرم (ص) ما را دستور دادند که در ظرف آب .... نکشیم

(نفس نکشیم - نخوریم - ننوشیم)

ج) کسی که بسم الله را در اول نوشیدن فراموش نمود بگوید .... اوله و آخره

(الله اکبر - بسم الله - استغفرالله)

۵- کارهایی که پیامبر اکرم (ص) ما را از انجام دادنشان هنگام نوشیدن آب منع نموده بنویسید.

دانش‌آموز یا خواننده عزیز

پاسخ سوالات به عهده شما است

آداب خواب

قال رسول الله (ص) لاحد الصحابه: اذا اتیت الی مضجعک فَتَوَضَّأ وضوءک للصلاة ثم اضطجع علی شقک الایمن و قل: اللهم اسلمت نفسی الیک و وجهت وجهی الیک و فوضت امری الیک و الجات ظهری الیک رغبة و رهبة الیک لاملجاء و لا منجی منک الا الیک آمنت بکتابک الذی انزلت و نبیک الذی ارسلت» متفق علیه

رسول خدا (ص) به یکی از اصحاب می‌فرمایند: «وقتی خواستی به بستر بروی وضو بگیر همانند وضوئی که برای نماز می‌گیری سپس به سمت راست بخواب و بگو: بارالها خودم را تسلیم تو نمودم و چهره‌ام را متوجه تو نمودم و کارم را بتو سپردم و تکیه‌گاهم فقط تو هستی و امیدم به تو و ترسم از تو است. پناهگاهی وجود ندارد مگر به سوی تو و به کتابت که نازل نمودی و به پیامبرت که مبعوث کردی ایمان آوردم» این حدیث را بخاری و مسلم روایت نموده است.

خداوند متعال می‌فرماید: «قُلْ إِنَّ صَلاَتِی وَ نُسُکِی وَ مَحْیَایَ وَ مَمَاتِی لِلّٰهِ رَبِّ الْعَالَمِیْنَ لاَ شَرِیْکَ لَهُ وَ بِذَلِکَ أُمِرْتُ وَ أَنَا أَوَّلُ الْمُسْلِمِیْنَ» انعام ۱۶۲-۱۶۳

بگو نماز و قربانی من و زندگانی و مرگم همه از آن خدا است که پروردگار جهانیان است. هیچ شریکی برای او نیست و بدین مامور گشتم و من از اولین مسلمانانم. خواندن آیه فوق نیز از آداب خواب است

پس هر گفتار و کرداری در زندگی از قبیل نماز - روزه - زکات - حج باید خالصانه برای خدا باشد. حتی بعد از مرگ نیز باید همه این اعمال از آن خدا باشد.

رسول خدا (ص) علاقه شدید به آموزش همه امور مهم به یارانشان داشتند تا جائی که یکی از یهودیان می‌گوید: پیامبر شما همه چیز را به شما آموخته است حتی وارد شدن به دستشوئی

در حقیقت رسول خدا (ص) آداب خواب را همانگونه که در حدیث فوق بیان شد به ما آموخته‌اند و لازم است آنرا به مورد اجراء بگذاریم.

برخی از آداب خواب

۱- وضو گرفتن قبل از خواب و مسواک زدن زیرا لازم است مسلمان همیشه بهداشت و نظافت را رعایت کند حتی هنگام خواب

۲- لازم است بستر خواب را با پارچه‌ای بکشیم و تختخواب را تکان دهیم تا شیء کثیف یا چیزی که باعث آزار و اذیت مان می‌گردد روی بستر نماند.

۳- بر پهلوی راست بخوابیم و این یکی از معجزات رسول اکرم (ص) است.

علم پزشکی جدید ثابت نموده است که خواب بر پهلوی راست از پهلوی چپ یا خوابیدن بر پشت بهتر است

۴- پیامبر اکرم (ص) ما را از خوابیدن به شکم منع نمودند زیرا آن خواب اهل جهنم است

۵- واجب است مسلمان قبل از خواب آیة الکرسی را بخواند:

«اَللّٰهُ لاَ اِلٰهَ إلاّ هُوَ الْحِيُّ الْقَيُّومْ لاٰ تَاْخُذُهْ سِنَةٌ وَ لاٰ نَوْمٌ لَهُ مٰا فِی السَّمواتِ وَ مٰا فِیْ الأَرْضِ مَنْ ذَالَّذیْ یَشْفَعُ عِنْدَهُ إلاّ بِاِذْنِهِ یَعْلَمُ مٰا بَیْنَ اَیْدِیِهِمْ وَ مٰا خَلْفَهُمْ وَ لاَ یُحیْطُوْنَ بِشَیْءٍ مِنْ عِلْمِهِ اِلاّ بِمٰا شٰاءَ کُرْسِیُّهُ السَّمواتِ وَ الاَرْضَ وَ لاٰ یَئُودُهْ حِفْظُهُمٰا وَ هُوَ الْعَلِیُّ الْعَظِیْمْ» بقره ۲۵۵

«خدایی بجز الله وجود ندارد و او زنده پایدار نگهدار است او را نه چرتی و نه خوابی فرا نمی‌گیرد. از آن اوست آنچه در آسمانها و آنچه در زمین است. کیست آنکه در پیشگاه او میانجیگیری کند مگر با اجازه او، میداند آنچه را که در پیش روی مردمان است و آنچه را

که در پشت سر آنان است. چیزی از علم او را فراچنگ نمی‌آورند جز آن مقداری را که وی بخواهد. فرماندهی و فرمانروائی او آسمانها و زمین را در بر گرفته است و نگاهداری آن دو وی را درمانده نمی‌سازد و او بلند مرتبه و سترگ است

۶- خواندن سوره اخلاص:

«قل هو الله احد (۱) الله الصمد (۲) لم یلد و لم یولد (۳) و لم یکن له کفواً احد (۴)

۱- بگو خدا، یگانه است ۲- خدا سرورِ والای بر آورنده امیدها و بر طرف کننده نیازمندیها است. ۳- نزاده است و زاده نشده است ۴- و کسی همتا و همگون او نمی‌باشد.

و خواندن سوره فلق:

قل اعوذ برب الفلق (۱) من شر ما خلق (۲) و من شر غاسقٍ اذا وقب (۳) و من شر النفاثات فی العقد (۴) و من شر حاسد اذا حسد (۵)

۱- بگو پناه می‌برم به پروردگار سپیده دم ۲- از شر هر آنچه خداوند آفریده است ۳- و از شر شب بدانگاه که کاملاً فرا می‌رسد ۴- و از شر کسانی که در گره‌ها می‌دمند ۵- و از شر حسود بدانگاه که حسد می‌ورزد

و سوره ناس:

قل اعوذ برب الناس (۱) ملک الناس (۲) اله الناس (۳) من شر الوسواس الخناس (۴) الذی یوسوس فی صدور النـاس (۵) مـن الجنة و الناس (۶)

۱- بگو پناه می‌برم به پروردگار مردمان ۲- به مالک و حاکـم واقعی مردمان ۳- به معبود مردمان ۴- از شر وسوسه‌گری که واپس می‌رود ۵- وسوسه گری است که در سینه‌های مردمان به وسوسه می‌پردازد ۶- از جنها و انسانها

هر سوره را باید ۳ مرتبه بخوانیم. سپس دستها را جمع می‌کنیم و در آن می‌دمیم و دست‌ها را بر سر و صورت و بدنمان می‌کشیم و بدینگونه همه شب را در پناه خدا بسر می‌بریم.

۷- یکی دیگر از دعاهایی که هنگام خواب خواندنش مستحب است این دعا است:

«اللهم باسمک اموت و احیا» بارالها با نام تو مـی‌میرم و زنـده می‌شوم

یا این دعا «اللهم قنی عذابک یوم تَبْعَثُ عبادک» بارالها مـرا از عذابت نجات بده روزی که بندگانت را زنده می‌کنی. این دعا را نیز ۳ مرتبه بخواند.

یا این دعا را می‌خوانیم: «الحمد الله الذی اطعمنا و سقانا و کفانا و آوانا فَکم ممن لا کافی له و لا مْؤوی» ستایش خدایی راکه ما را آب و غذا داد. ما را کفایت نمود و جای داد. چه بسیارند کسانی که نه جای دهنده‌ای دارند و نه کارسازی

یا این دعا را می‌خوانیم:

«استغفر الله الذی لا اله الا هو الحی القیوم و اتوب الیه»

آمرزش می‌خواهم خدایی را که جز او معبودی نیست زنده‌ی همیشه پایدار است و بسوی او توبه می‌کنم.

و آخرین دعائی که باید هنگام خواب بخوانیم دعایی است که در ابتدای بحث بیان نمودیم.

۸- و اگر کسی از ما در نیمه‌های شب بیدار شد بگوید: «اعوذ بکلمات الله التامات من شر ما خلق» بگو: پناه می‌برم به سخنان کامله الهی از شر آنچه آفریده است.

۹- وقتی از خواب بیدار شدیم این دعا را می‌خوانیم: «الحمد الله الذی احیانا بعد ما اماتنا و الیه النشور» ستایش از آن خدایی است که ما را بعد از مردن زنده نمود و بازگشت به سوی اوست سپس بعد از وضو گرفتن نماز صبح را بخواند.

۱۰- اگر کسی این آیات و دعاها را حفظ ندارد از پدر و مادر یا

از بزرگترها بخواهد که این آیات و دعاها را بخوانند و وی آنها را تکرار نماید تا برایش حفظ گردد. همانگونه که واجب است از پدر و مادر بخواهیم برای ما دعای خیر نمایند و دست آنها را ببوسیم.

پاره‌ای از اشتباهاتی که هنگام خواب صورت می‌گیرد

۱- بعضی از کودکان بدون وضو و مسواک زدن می‌خوابند در نتیجه باعث بیماری و رشد میکروب و ویروس در دهان آنها می‌شود.

۲- عده‌ای از کودکان بدون تمیز کردن تختخواب وبسترشان می‌خوابند و باعث کثیف شدن بیشتر تخت می‌گردند.

۳- عده‌ای دیگر بدون خواندن دعا و قرآن می‌خوابند.

۴- بعضی دیگر هنگام بیدار شدن می‌گویند: «صبح بخیر و این اشتباه است. مسلمان می‌گوید: السلام علیکم و رحمة الله و برکاته»

همچنین هنگام خواب نیز می‌گویند: «شب بخیر» بهتر است بگوئیم «السلام علیکم و رحمة الله و برکاته» زیرا سلام ما عبارت است از سلام و رحمت و برکت

پاداش کسی که آداب خواب را رعایت کند

کسی که آیات و اذکار یاد شده را بخواند و آدابی راکه رسول خدا (ص) به ما آموزش دادند رعایت نماید پاداش بسیار عالی را دریافت می‌کند. رسول خدا (ص) در این خصوص می‌فرمایند: «هر کسی که با وضو و مسواک به بستر خواب برود و خدا را یاد کند تا هنگامی که چرت به سراغش آید در لحظاتی از شب بلند شود و خدا را بخواند خداوند خیر دنیا و آخرت را به او عنایت می‌کند و دعای وی اجابت می‌نماید.

سوالات

جلو عبارت زیر ✓ یا علامت × بگذار

۱- مسلمان به پهلوی چپ می‌خوابد و خدا را یاد نمی‌کند. ( )

۲- سلام مسلمان در همه اوقات «السلام علیکم و رحمة الله و برکاته» است ( )

۳- کسی که آداب خواب را مراعات نماید پاداش وی پذیرش اجابت دعایش می‌باشد. ( )

چه می‌گوئی هنگامی که:

۱- بر تختخواب می‌خوابی؟

۲- هنگامی که از خواب بیدار می‌شوی؟

۳- هنگامی که در شب از خواب بیدار می‌شوی؟

۳ مورد از دعاهای خواب را بیان کن

پاسخ‌ها

(✗)، (✓)، (✓)

پاسخ بقیه سئوالات به عهده تو است

انتشارات دامینه

ISBN 964-5805-36-8

9789645805362

مرکز پخش: تایباد، خیابان شهید رجائی، کتابفروشی سنت
تلفن: ۴۲۲۱۷۶۱ - ۴۲۲۲۱۳۴ - ۰۵۲۹
همراه: ۰۹۱۵۱۲۶۱۳۹۹